

P 1068

Juh Grmada 7.5.44

Smil fašizmu - svoboda narodu!

JUŽNOPRIMORSKI
BORCI

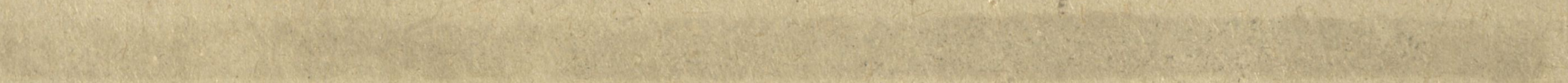
Jedaja Propagandni odsek JPO
Leto I. š. 2.

30. IV. 1944.

Faint, illegible text at the top of the page, possibly bleed-through from the reverse side.

Large, faint, mirrored text impressions, likely bleed-through from the reverse side of the page. The text is mostly illegible but appears to be arranged in several lines.

Faint, illegible text at the bottom of the page, possibly bleed-through from the reverse side.

JUŽNO-PRIMORSKI BORCI

Leto I. številka 2. Dne 30.IV.1944.

Š T A B

JPO IX. KORPUSA NOV IN POJ

Na položaju, 11.III.1944.

D N E V N O P O V E L J E !

Dne 2.III.1944.- je I.četa II.Bat. JPO pod vodstvom komandirja tov. STOJANA napadla dva kamijona iz zasede med Senožečami in Razartim. Po dvajset minutni borbi je bil sovražnik popolnoma uničen. Bilo je sedem mrtvih na mestu in tri je zajeti. Vsi Nemci so bili od SS trup.

Zaplenjeno je bilo mnogo različnega materiala, 4 puške Mauser in dve pištoli. Kamijona sta bila zažgana.

V akciji so se posebno odlikovali komandir tov. Stojan, nam. komandirja tov. Bolčič, vodnik tov. Orel Srečko, desetar tov. Tavčar Albert in tov. Požar Antou.

Za dobro izvršeno akcijo izreka stab J P O vsem tovarišem, ki so se te akcije udeležili

P R I Z N A N J E I N P O H V A L O !

Smrt fašizmu - svobodo narodu!

Politkomisar:

Švigelj Lado - Mojzes

Konandant:

Nardin Karel - Jakec

Š T A B
JPO IX. KORPUSA NOV IN POJ
Na položaju, 11.III.1944.

D N E V N O P O V E L J E !

Dne 29.II.1944. ob 22 uri 30 minut je minerski vod III. Bat. JPO skupno z enim v.dom istega bataljona miniral progo med Devinom in Sezljanom.

Uničen je bil popolnoma vlak z 22 vagoni, 100 m proge, ter bilo je mrtvih in ranjenih 550 sovražnih vojakov.

Za drzno in spretno izvedeno akcijo izreka Štab JPO vodniku tov. Simotu in politdelegatu tov. Milanu in vsem ostalim borcem, ki so sodelovali pri tej akciji

F R I Z N A N J E I N P O H V A L O !

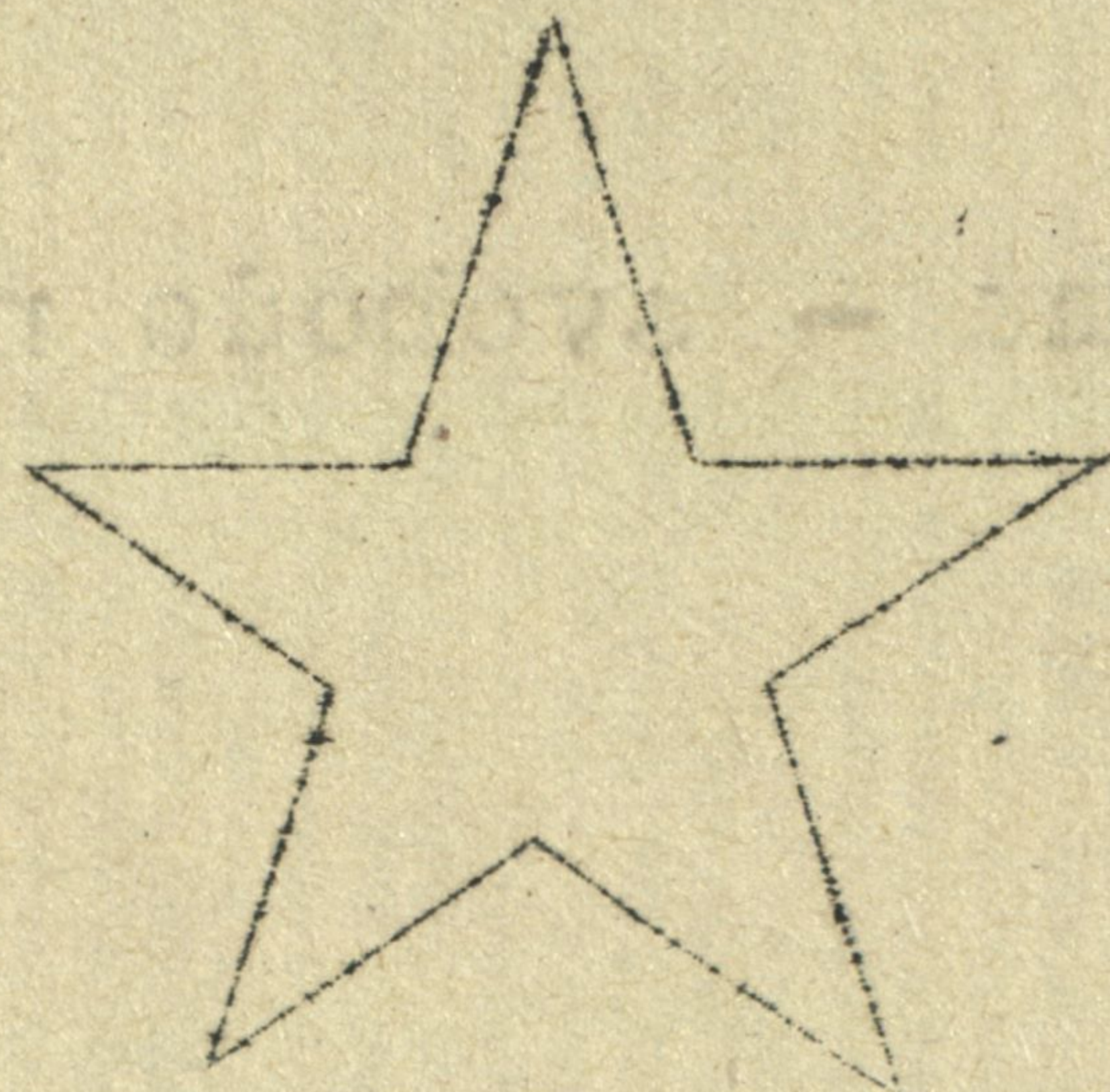
Smrt fašizmu - svobodo narodu!

Politkomisar:

Komandant:

Švigelj Lado - Mojzes

Nardin Karel - Jakec

MOBILIZIRAJMO IN POVEČAJMO NAŠE VRSTE

Slovenci, sedaj, ko bijemo zadnji in odločilni boj, ko je zadnja faza našega boja, da očistimo okupatorja z naše zemlje in da uničimo še poslednje izdajalce belogardiste, je nujno potrebno, da stopimo vsi v partizane, da zagrabimo vsi za orožje.

S tem, da večamo naše vrste, preprečujemo okupatorju in belogardistom, da bi oni pobrali naše najboljše može in sinove. Znano nam je vsem, da pošiljajo Nemci naše rože in fanti na prisilno delo v Nemčijo, nekaj jih pa nasično obdržijo in oborožijo. S tem zavlačujejo konec vojne.

Vsak zaveden Slovenec danes ve, kje mu je mesto. Ni izgovora, vsi se moramo boriti za našo svobodo, saj jo bomo tudi vsi uživali. Čim več nas bo, tem močnejši bomo, čim več naših sovražnikov bomo pckončali in uničili, prej bomo svobodni.

Tovariši, zavedajte se tudi tega, kako bo vsakemu, ki ne bo med nami, v naših vrstah, neprijetno, ko si bomo priborili svobodo, vsi tisti pa, ki ne bodo sodelovali in se jih bo vprašalo, tovariš, kaj si pa ti napravil za našo svobodo? Kako boš pa takrat pojasnil in razložil, zakaj te ni bilo med nami.

Boj, katerega bijemo, je tako veličasten, da je danes lahko vsak ponosen, da je lahko med partizani. Prvič v zgodovini našega naroda se kmet in delavec skupno borita za svoje težnje, za iste cilje, svobodo, bratstvo, enakopravnost.

Vsak je lahko vesel, kako je vse mobilizirano v naši borbi. Od tovarišic na terenu do naših vojakov, vse dela, vsak izvršuje svojo nalogo, je to mogočna pesem prebujenja in tako si gradimo svobodno Slovenijo v skupni, mogočni

federativni Jugoslaviji.

Sledimo pozivu naše vlade, katera je krona našemu delu in borbi in zato

vsi v partizane in vse za partizane!

Maks.

=====

T O V A R I Š E M !

Z izdajo našega lista "Južno-primorski borci" smo se zakasnili vsled tehničnih razlogov. V bodoče nam je zagotovljeno, da bo glasilo našega JPO redno izdajano. Prepričani smo, da nam tega ne boste šteli v zlo in nam boste zamudo radovoljno oprostili.

=====

Prejeli smo že lepo število dopisov naših tovarišev. Do sedaj so se udeležili s prispevki v poeziji (pesmice). V bodoče se potrudite tudi s kratkimi dopisi in spisi.

Tovariši, zavedajte se, da je to vaše glasilo, glasilo Južno-primorskih fantov in mož. Nešteto priložnosti imate, da dobite snov, da opišete svoje doživljaje med tovariši, v borbi, na pokretu ali spomine iz prejšnjega življenja. Vsako vrstico bomo z veseljem objavili in s tem bomo pokazali vsem, da so tovariši J P O prav tako spretni s svinčnikom v roki, kakor na akcijah nad sovražnika.

Najlepšo priliko imate tu, da vse zamujenc, kar je fašizem prepovedal in vas prikrajšal na tem polju, sedaj nadoknadite in s pisano besedo poveste, kaj čutijo vasa junška srca.

=====

Vsi dopisi in želje naj bodo naslovljeni na Štab JPC, Propagandni odsek.

=====

Uredništvo.

VSTAJENJE

Preživeli smo velikonočne praznike. Veliki teden je za nami. Nesrečni dan velikega petka je minul. Pripravili smo se za največji praznik v letu. Kristusovo vstajenje. Vse je bilo praznično in veselo razpoloženo na dan vstajenja. Po cerkvah so bila svečana opravila. Aleluja, Kristus je vstal.

Tudi mi Slovenci in vsi podjarmljeni narodi preživljamo dneve vstajenja. Posebno narodi Jugoslavije. Tri leta je že za nas veliki petek. Težke in krvave borbe z okupatorji. Toda ves napora nas ni potrl, nismo odstopili od svoje začrtane poti. Nasprotno, vsi napori so nas jeklenili, združili in s stisnjenimi zobmi smo šli in gremo preko težav in naporov. Nobenemu ne po tožujemo svojega gorja.

Narod, ki je bil stoletja, tisočletja podjarmljen, zatiran, mučen in opljuvan, sedaj ponosne in pokončne glave vstaja, vstaja k svojemu največjemu in najlepšemu vstajenju, k Svobodi, enakosti in bratstvu, k Pravici, kjer bo za vse pravično urejeno, kdor bo delal.

Kakor se cerkev pripravlja, da počasti vstajenje Gospodovo, tako se naš narod pripravlja že tri leta, da bo vse očičšeno in pripravljeno na dan velikega praznika. Vsi, od naših fantov, mož, vojakov partizanov, do žen, mater, mladine, vse dela, vsi se zavedamo, da moramo biti na dan vstajenja čisti, neomadeževani, spopornjeni. Omadeževan pa bo tisti, kdor stoji v tej naši sveti in pravični borbi ob strani in aktivno ne so deluje. Tak bo imel greh, greh pred vsem slovenskim narodom.

Sedaj imamo še kratek čas, čas za pokoro. Ti sti, ki imajo še grehe, da do sedaj niso še ničesar storili za našo borbo, imajo zadnji čas, da zavezano popravijo in s podvojeno silo pri-

pravljajo pot k našemu Vstajenju.

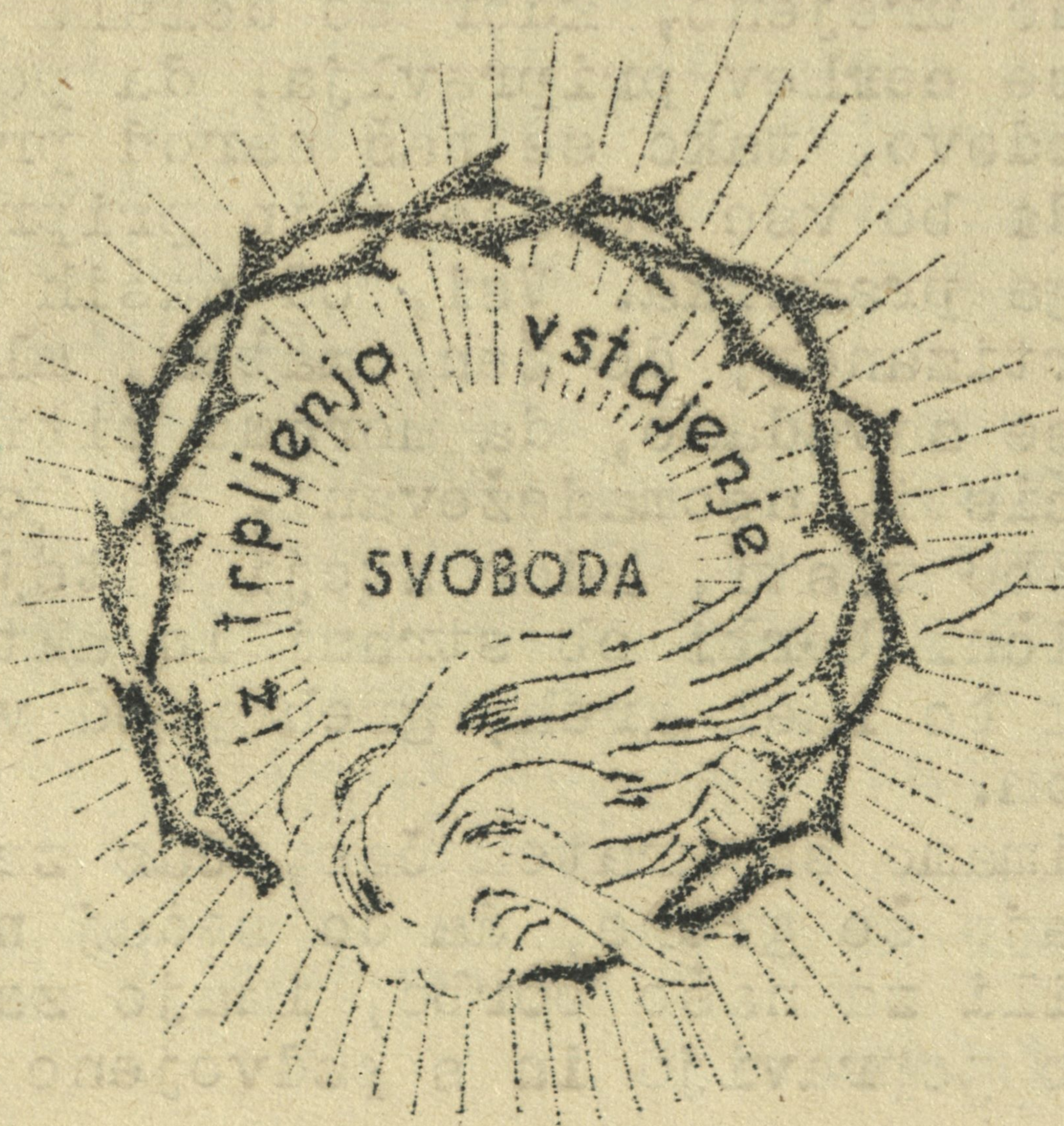
Vse naj se pridruži mogočnemu pohodu naroda k svojemu najlepšemu, najveličastnejšemu in najbolj pričakovanemu prazniku Vstajenja.

Velik del pokore in trpljenja je za nami, samo par stopnic nas še loči do praznika Svobode.

Zato bomo vojaki dali od sebe vse moči, da čim prej dosežemo to, zakar se borimo, naše vasi pa naj v tem kratkem času, ki nas še loči od popolne svobode, še z večjim veseljem podpirajo našo borbo, saj se borimo za vse pravične in dobre ljudi, za pravico našega naroda, da bomo gospodarji svoje zemlje in svojih domov.

Skoro bo prišel dan Vstajenja, ko bomo poneli zmagovito zastavo v naša lepa mesta Trst, Gorico, Ljubljano, Maribor, Celovec, kjer se trenutno šopiri na smrt ranjeni okupator. Takrat pa bomo vsi skupno z našimi brati Hrvati, Srbi, Makedonci in Črnogorci praznovali vstajenje velike, svobodne, demokratične, federativne (zvezne) Jugoslavije, saj se vsi narodi borimo skupno za srečni dan Vstajenja - Svobode!

Maks.

TRAGIČEN SPOMIN

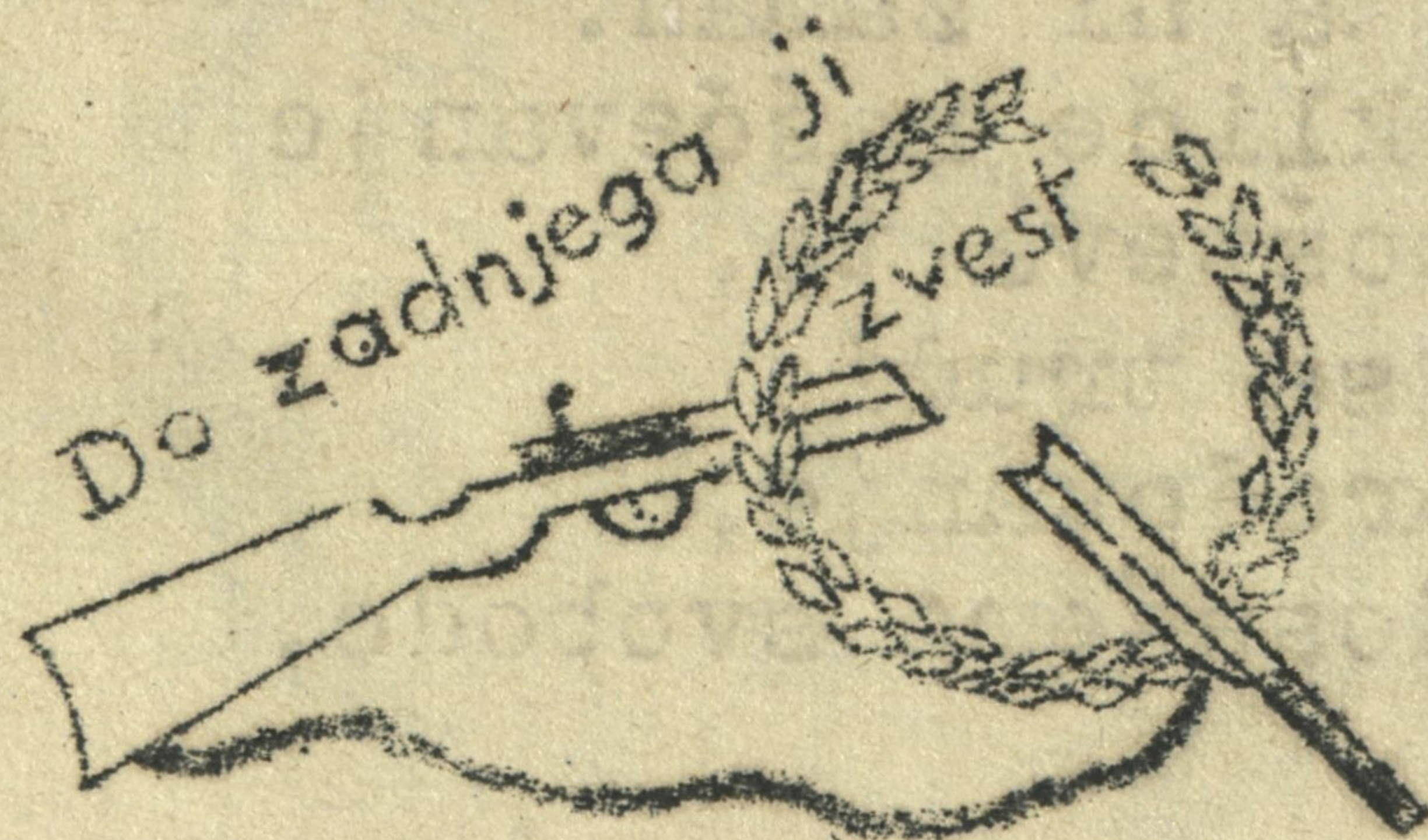
Dolгих devet let je minulo
odkar sem zapustil domačo grado.
Iskanje, sodba, kontumacija
to bila njih je informacija.
Oče, mati, brat je trpel,
ker sem še pravočasno ušel,
družino celo so grabili,
da zvedeli bi in me dobili.
Hotel sem se zahvaliti jim
ker radi mene so trpeli,
sedaj, ko sem se vrnil k njim,
že vsi v grobu so trohneli.
Prišel sem v rojstno hišo,
strah, samota me obdaja,
gledam bratovo družico -
kot črna senca se sprehaja.
Komaj z njo spregovorim,
da bi se le malo vtolažila,
a v srcu tragičen spomin,
solza oko je zalila.
Otroka sta še mladoletna
zgubila ljubega očeta,
stvar ni več zagonetna,
bodočnost boljša se jim obeta.
Oh Caven, gora skalovita,
ti slavno gledaš v jasen dan,
če je prav nesreča v tebi skrita,
a žrtev padla ni zaman.
Z gore nam kliče maščevanje
tudi ona upošteva to,
vedno bolj se trudi
za naše napredovanje,
da skupno dosežemo svobodo.

Cvetko.

TOVARISU BENJAMINU

Pomlad priplula je v deželo
v srcih nam novo življenje je vzkliko,
a vendar srca trga nam jad,
čeprav je med nami zelena pomlad.
Pred pol ure bil si med nami in pel,
vsak dan, ko vstal, bil si vesel.
A danes, ko stal sem pred teboj,
ni si bil tak, kot bil si vedno z menoj.
V tvojih očeh ni bilo ne bleška ne sijaja
kot da v tebi se drugo življenje poraja.
V borbo si vedno prvi nas vodil,
v temi, zablodi nisi ti hodil.
Vžil bi rad vsaj malo tvojega truda,
saj pravil si nam, da je zlata svoboda.
Padel si na žalost Kraševcev, Vipavcev,
zadela Te je krogla psov hitlerjancev.
Toda duh Tvoj med nami ni umrl,
noben sovrag ne bo ga nam strl.
Živiš med nami, verujemo v Tvoje besede,
da rešeni bomo sužnosti, bede.
Truplo Tvoje črna zemlja krije;
obljubljamo Ti maščevanje,
toda za nas nisi mrtev,
spiš le dolgo, dolgo spanje.

Jaka.

POHOD PARTIZANOV

Ko hodimo mi partizani od vasi do vasi, od dolinice do griča, nas ljudstvo občuduje in veselo pozdravlja. Vsak dan je več partizanov. Že celo najmlajši pionirčki nas dobro poznajo in nas veselo pozdravljajo. Radi nam povedo, kje in koliko Nemcev se nahaja. Ti zlata naša mladina, kako lepo rasteš s svojo narodno vojsko!

Prišli smo do stare mamice, ki je stala na oknu in se vsa tresla: "Joj, kako sem se bala, ko sem mislila da so prišli Nemci. Clovek se jih boji, ker pridejo samo požigat in morit. Pa še domačih izdajalcev belogardistov je precej med njini, kadar pridejo. Oh, kako sem srečna, da vidim vas, tovariši, ki ste naši fantje. Ali ste mogoče videli mojega Tončka? Mogoče je z vami?" Vsa v skrbeh je mamica spraševala za svojim sinom.

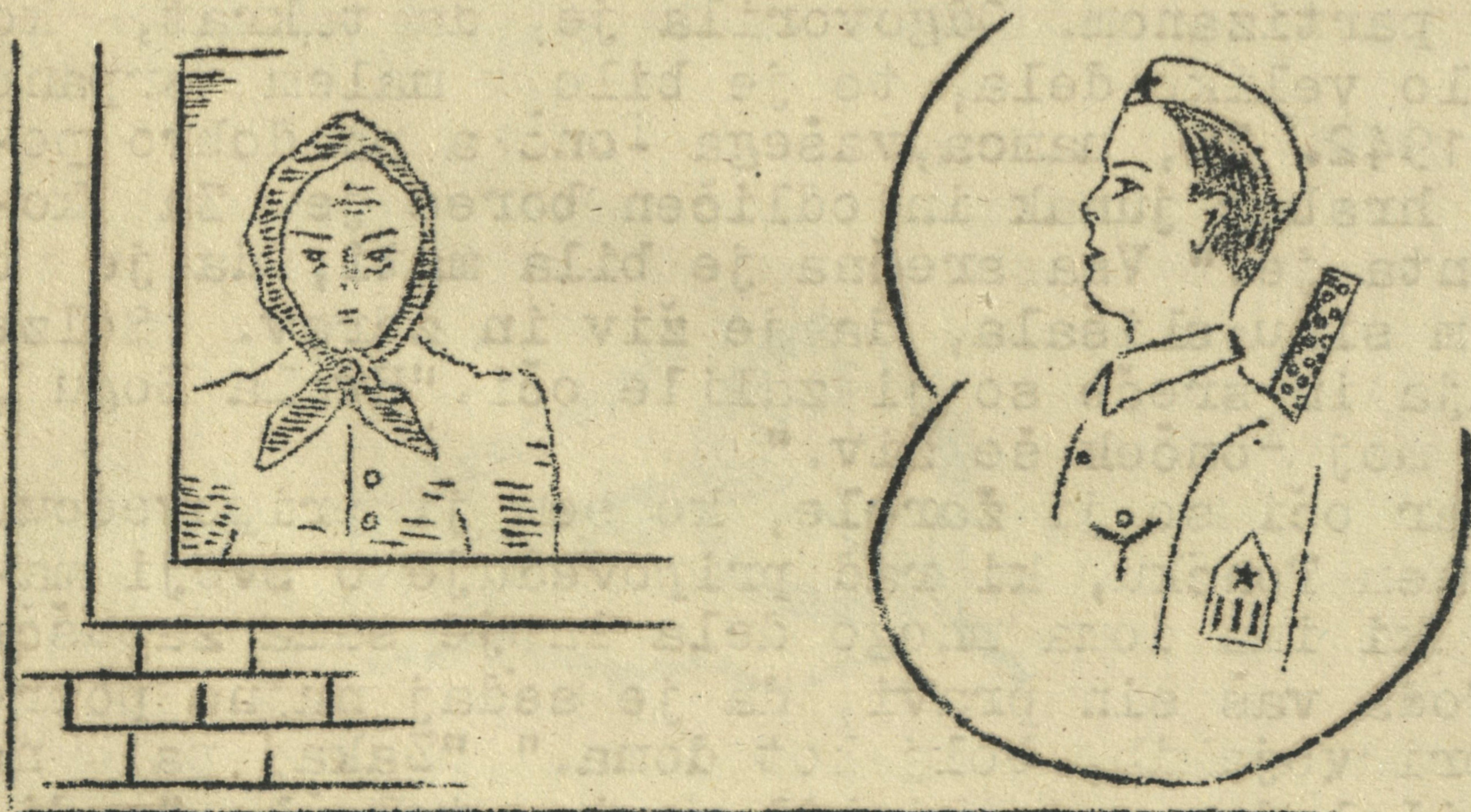
"Kako se pa imenuje s pravim imenom vaš Tonček? Pri kateri brigadi ali odredu pa je?" Zenica se prime za glavo in pravi: "Kako bi se clovek zapomnil, ko pa vas je toliko. Ven samo to, da mi je pravil, takrat ko je odhajal, da je okrog 35 tovarišev." Vprašal sem jo, kdaj je odšel k partizanom. Odgovorila je, da takrat, ko je bilo veliko dela, to je bilo v malem srpanu leta 1942. "O, mamca, vašega Tončka pa dobro poznam, hraber junak in odličen borec je. Za komandanta je." Vsa srečna je bila mati, da je o svojem sinu slišala, da je živ in zdrav. Solze veselja in sreče so ji zalile oči. "Hvala Bogu, da je moj Tonček še živ."

Kar oči so ji žarele, ko sem ji pripovedoval o njenem Tončku, ki rad pripoveduje o svoji materi, ki ima doma mnogo dela in je sama zapuščena. "Toda vaš sin pravi, da je sedaj nujno potreben pri vojakih, bolj kot doma." "Zakaj pa ne bi prišel domov, če bi bil neni v tolažbo," vzdih-

huje mati. "Nikar ne mislite, da bi bilo tako boljše, mati, če bi bil sin doma. V večnih skrbeh bi bili, kje in kdaj bi Nemci pobrali vašega Tončka. Tu pri nas pa je vsaj na varnem in s svojo hrabrostjo pomaga k osvobojenju našega naroda. Ali ni tako bolj pametno?" sem ji odvrnil.

Mati nekaj časa molči, potem pa reče: "Ja, zdi se mi, da imaš prav, tovariš, toda če ne poberete sosedovega Francka in sina našega trgovca, naj tudi Tonček pride domov." "Mamica, vi glejte, da bo vaš sin dober partizan, ne pa slab in grdo gledan vaščan, ter potem še morda odpeljan kam na delo v Nemčijo. Tam jih je že veliko umrlo od gladu in prevelikega dela." Mati je dolgo molčala, potem pa je počasi rekla: "Ja, prav imaš tovariš. Naj se zgodi božja volja. Vidim, da je res boljše, da je tudi moj Tonček pri partizanih, saj vidim, da se tudi on bori za pravično stvar. Bom že sama opravila delo, saj ne bo dolgo več trpelo, ko se boste vsi vrnili na svoje domove, bo pa potem v svobodi prijetnejše življenje za vse." Tako mi je odgovorila mati in sva se poslovila.

Ukmar Mirko.

ZMAGOVITI STALIN

Stalin hiti, Stalin leti
čez hribe in čez reke,
oddiha več nobenga ni
nobene več zapreke.

Nemci silni tak' bežijo
kakor kakšni Italijani,
tol'ko, da ne hlač spustijo
kot so že jih prej Taljani.

Vendar tudi to ni daleč:
Nemci vedno zmagoviti,
da b' jo kmalu tako daleč
kot Taljani ponositi.

Paša Krim in Ukrajina
in prelazi na Karpatih,
Besarabija in Bukovina
je v svobode zlatih vratih.

Donavo še prekorači,
združi z brati partizani,
z vseh strani bomo bobnači
Nemca tolkli po glavači.

Kakor vola bomo omamili
in kri mu bomo spustili,
večno njega v zemljo shranili,
vsak' mu svoje vse vrnili.

Velimir.

KOMEN Z NEDOLŽENI

Moj dom gori in vas bori,
do neba šviga plamen,
pogled mi tja strmi z očmi,
na srcu strašen kamen.

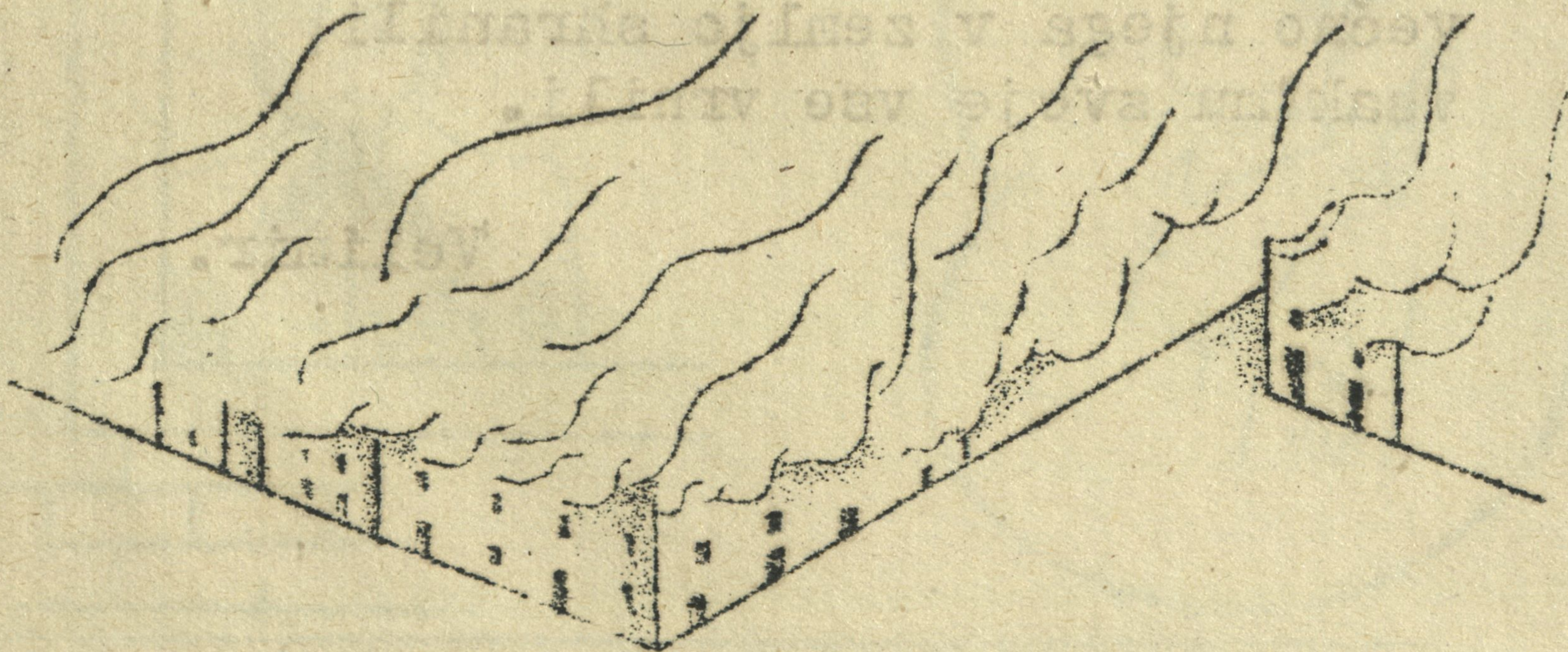
In vse ljudi odgnali so
jih Nemci v tujino,
brez hrane tam umirajo
pod nemško to zverino.

Srce kako mi krvavi
od nesreče nepopisne,
več Komna ni in ne ljudi
le groblje nepopisne.

Nebo žari mi pred očmi
podnevi in v sanjah
in moja duša hrepeni
in nima več pokoja.

Več ni ljudi in ni vasi
in ni poti v zažgano,
da vsaj bi shranil še kosti
v svoji hiši, v jamo.

Velimir.

STRAŠNE NEVARNOSTI REŠI NAS, O GOSPOD!

Tako so klicali glasovi vsega primorskega prebivalstva in naših najboljših sinov, ki so se nahajali poraznih krajih Italije v konfinaciji, internaciji. Bili so lačni, raztrgani in zapuščeni od vsega sveta. Doma so pa njih družine vzdihovale, so li še živi ali ne. Nikdar več jih ne bomo videli. Tako so tarnali svojci. Večina teh sinov, ki so bili daleč od doma, so se zani mali za našo stvar pravice, da bi se vendar rešil naš slovenski narod in prišel do svobode in pravice, kar ni še nikdar imel. Povsod je bil zaničevan, zatiran in zasledovan na vseh potih, še v cerkvi ga niso pustili na miru. Zastonj si je naš delavec iskal dela. Ni bilo prostora za njega.

Povsod preganjan, v gostilni, pri kozarcu vina in najboljšem razpoloženju naša družba ni mogla odpreti ust, da bi se kaj razvedrila in da bi pozabili to strahotno gorje, katerega je povzročila italijanska fašistična nadvlada našemu narodu: "Si parla solo italiano," tako je bilo napisano povsod, kamor si se obrnil. Šole so nam vzeli, učitelje odposlali in uvedli so nam šole v italijanskem jeziku, v katerem se naša mladina ni mogla ničesar naučiti. Končali so šole, pa niso znali pisati ne slovenski ne laški.

Dobro se spominjam doživljaja pri vojaki. Ko sem se nekoč s tovarišem pogovarjal slovensko, je prišel v sobo oficir in me je slišal. Rekel mi je: "Parli italiano!" V meni je zavrelavsakri, a vendar sem se moral premagati in sem mu odvrnil: "Gospod tenente, kaj me zaničujete, če govorim slovensko, kadar ni službeno, s svojimi tovariši vendar lahko govorim slovensko; saj celo v zakonu ni prepovedano. Kadar bom v službi, bom govoril po vaši."

Dosti, na stotine takih doživljajev so doživi veli naši fantje, ki so služili pod italijanskim fašističnim jarmom. Sebi so služili v pogubo, so vražniku v prid.

"Vaš je umrl v Afriki, ta je umrl tam", tako in enako so se pogovarjali naši očetje in matere po naših vaseh. Medtem ko smo morali Slovenci prelivati svojo kri za tujega gospodarja. Nešteto solz so pretočile naše slovenske matere za svojimi sinovi, ki so na tujih tleh umirali pod knuto fašizma.

Tovariši, vprašajmo se, za koga so padli naši fantje. So li za svojo domovino ali za tujca, ki nas je zatiral in zaničeval? Samo za tujca so morali dajati svoja življenja.

Naš kmetič se je boril od jutra do večera s trdim delom, da bi zadostil potrebam in strašni krizi, ki mu je pretila. Toda vse zastonj. Po poštenih poti ni mogel več naprej. Dan za dnem so naša kmetiška posestva padala bankam v roke. Ubogi kmet se je pa moral izseliti s svoje rodne zemlje. Slovenec je moral iti v tuji svet, na rodni zemlji ni bilo prostora zanj. Banke pa so na naša posestva pošiljale svoje kolone in jih podpirale z orodjem in živino. Tujci na naši zemlji so dobivali tudi drugo pomoč, ker so opravljali špijonažno delo. Ravno takšni naseljenci so bili krivi, da je bilo mnogo naših ljudi po ječah.

Začelo se je tako, da če bi to nasilje trajalo še par let, bi bili vsi primorski Slovenci prisiljeni, da bi se izselili s svoje zemlje, na naša posestva bi se vsedli tujci.

Toda poročstvo, da se to ne bo nikdar zgodilo, je naša hrabra vojska, ki čuva nad našim slovenskim ozemljem in čisti tujca z naše zemlje.

Jazbec Pepi.

MOJ DOGODEK

Večkrat sem si že domislil
odkar sem v partizane šel,
ko sem puške v roke stisnil,
da bi jo že preje smel.

V avtoblindah kot zločinca
Lahi so me vlekli dol
v Italijo kot morilca -
bila zame je velika bol.

Prišel pa sem do rezultata
zakaj me vlekel je ta vrag,
povsod ga smatral sem za tata,
ker noben mu ostal ni drag.

Takrat sem prišel do spoznanja
naš narod ga bo pokoril,
ko vstane ljudstvo iz ječanja,
kar ljudstvu slab'ga je storil.

Danes je že vse drugače
Lah in Nemec je izdan,
približala se zvezda sreče,
Slovenec prišel je na dan.

Vesel sem v vrstah partizanskih,
da Lahe, Nemce streljamo,
če je še kdo v tistih strankah,
ga z naše zemlje spravljamo.

Stanko.

LJUBIL BOM ENO LJUBICO

Ljubil bom eno ljubico,
imel jo bom vedno za družico
četudi življenje zanjo podarim,
le da naš narod osvobodim.

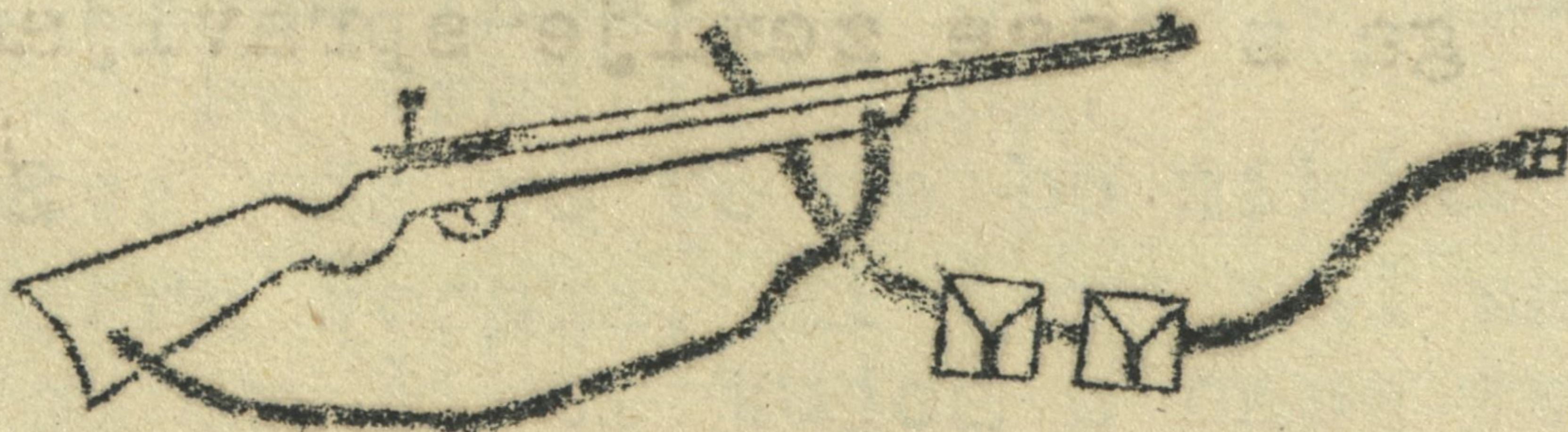
Ljubica moja draga je ta:
puška ali pa strojnica,
hodil z njo bom čez hribe, polje
in iskal sovražnika, zadal mu gorje.

Dokler od tu ne izgine tujčin
v miru ne bodem jaz, narodni sin,
mati slovenska rodila me je,
za dom naš, svobodo mi bije srce.

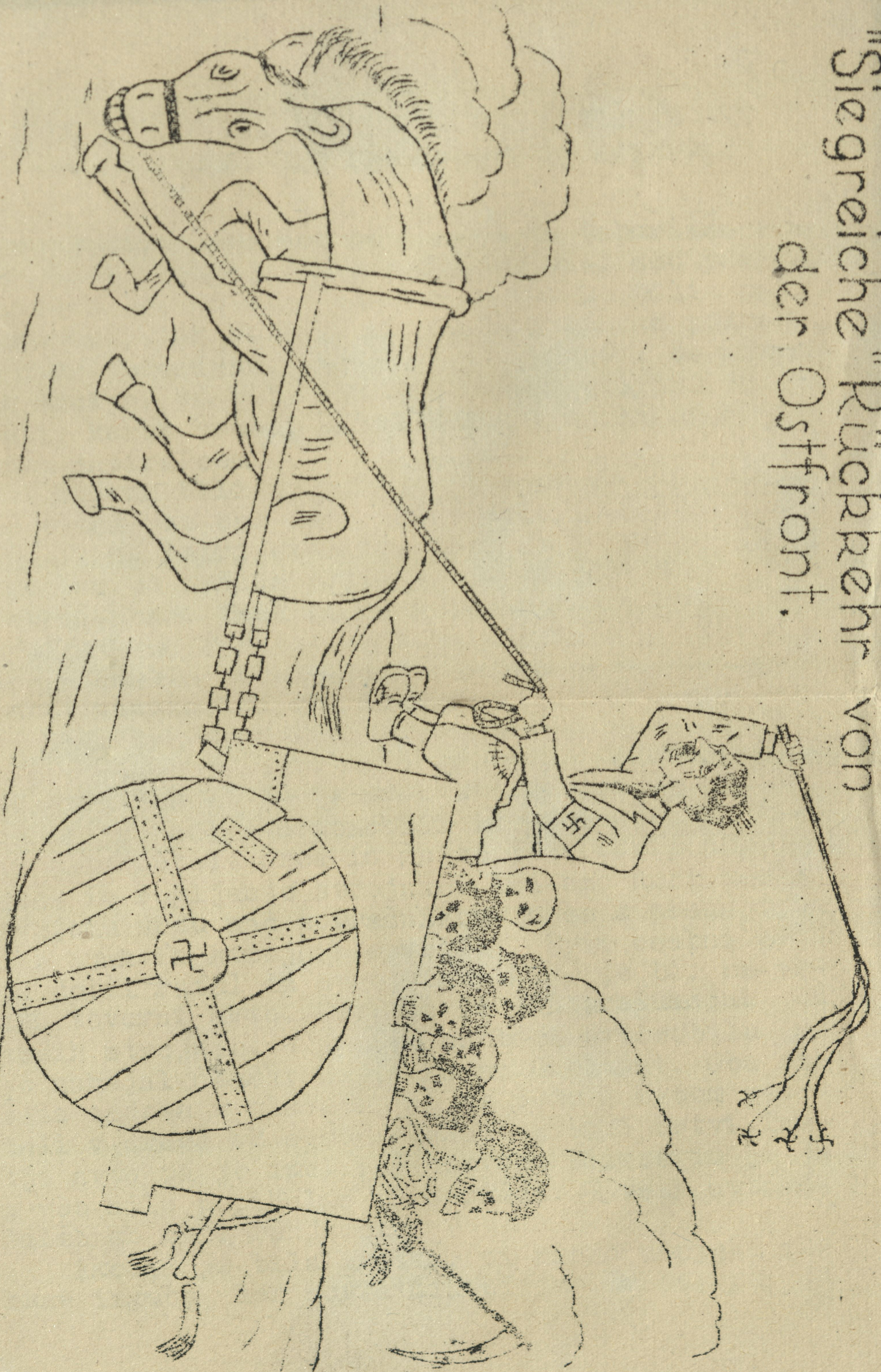
To ljubico ljubil bom vse žive dni
dokler v meni nada živi,
domu ostal bom zvesti sin,
da ga odrešim iz groba temin.

Ker nam je narod tlačil tujčin,
boriti se mora vsak narodni sin,
dokler svobode si ne priborim,
za puško in strojnico v srcu gorim.

Jazbec Pepi.

"Siegreiche" Rückkehr von
der Ostfront.

Bischofliche Buchdruckerei
des Oeffentlichen
von

OPIS AKCIJE II. BATALJONA JPO, IZVRŠENE DNE
14. III. 1944. MED SENOŽECAMI IN RAZDRTIM

Dne 14. marca smo šli na pokret iz taborišča okoli 3. ure zjutraj. Na določen položaj smo prispe li ob 6 uri in pol. Naši tovariši so bili malo utrujeni, ker so bili že prejšni dan na pokretu v novo taborišče. Toda, ko so zvedeli, da gremo na akcijo, so bili vsi takoj pripravljeni in veseli, kakor vedno, kadar gremo v borbo proti nemškim zatiralcem.

Ko smo bili na položaju, kjer je bilo še malo snega, so nam noge odrevenele, a nobeden ni mislil na neprijetnosti, vsak je le komaj čakal, kdaj se bo nudila prilika, da se osvetimo nad sovražnikom. Vsak se je zavedal, da moramo vsi pomagati uničiti največjega sovražnika slovenskega naroda in osvajalca tujega ozemlja, ki je hotel zaslužjiti ves svet.

Ker ima sovražnik po cesti, ki vodi iz Trsta v Postojno prav malo prometa, smo bili prisiljeni čakati do 14 ure. Ob tej uri pa pridrvi jo trije osebni avtomobili in en tovorni. Vsem so zatrepetala srca in že se je slišalo pokanje pušk in regljanje strojnic. Vsi smo dali duška svojemu srdu nad sovražnikom in se s pesmijo naših pušk in strojnic osvetili. Prvi osebni avto je dobil rafal iz strojnice, nato je bil na vrsti tovorni avto. Tudi ta je bil preluknjan od naših strojnic. V drugem osebнем avtomobilu se je nahajal nemški major in en diplomat. Oba sta bila zadeta v glavo in so se zato z avtom zale teli v drevo ob cesti. Takoj so bili mrtvi. Tretji avto pa je imel poškodovana kolesa in j. je z vso silo popihal s prizorišča. V vseh avtomobilih so bili ranjenci.

Akcija je bila kratka, mi nismo utrpeli nobene izgube, ker sovražnik ni imel časa, da bi

se bil kaj branil, pač pa so avtomobili z ranje
nimi Frici odkurili, kolikor so jim dale moči.

Med drugim plenom smo zaplenili 1 brzostrel
ko in 1 samokres ter precej municije za to orož
je.

Pri akciji so se posekno izkazali tovariši:
Kante Cvetko, Birska Rajko in vodnik Jakomin.

Po končani akciji smo se zbrali in veselili od
šli v taborišče. Vsi smo bili veseli, da se je
izvršilo vse v redu in brez naših izgub.

Edič.

Smučarske tekme v severni Rusiji!

ZASTAVO SMO DOBILI!

Dne 10. aprila 1944. nam bo ostal v večnem spominu. Ta dan je bil veličasten za II. Bat. JFO, dobili smo svojo zastavo. Podarila nam jo je ZSM in SPZZ iz L., da nam bo za vzgled, ker je bila podarjena v imenu zrtev, ki so padle od fašistične sodrge in nemških zverin. Zastava naj bi služila za spodbudo v borbi proti nemškemu osvajalcem in belogardističnim izdajalcem.

Vsi tovariši partizani so prisegli, da jo bodo branili na vso moč in visoko dvignili pri vsaki akciji, ter da bodo v naprej še boljše bili sovražnika, kot takrat, ko so lovili fašiste po ulicah Rihemberga, kjer so vsak dan padali fašisti pod streli tovarišev, če so le pokazali nos iz vojašnice. Zastava nam bo v spodbudo in v spomin na akcijo pri Senožecah, kjer smo napadli in uničili nemško kolono, ubili SS-ovce, štiri pa zajeli.

Ponosni smo, da imamo svojo zastavo in je ne bomo nikoli pustili sovražniku v roke, tudi če pride desetkratna premoč, raje žrtvujemo vsi življenja, samo da rešimo in ohranimo zastavo.

Tovarišice so nam jo podarile ob priliki mitinga, ki smo ga priredili za prebivalstvo. Organizirali smo tudi veselico, v kateri so nastopili tovariši našega bataljona. Nastopili so v dveh deklamacijah in v igri "Slovenska družina". Nastopala je tudi ZSM, ki je vprizorila nekaj iger in deklamacij. Spored je bil sledeč:

1. pozdrav zastavi (deklamacija);
2. poklon zastave bataljonu,
3. govor politkomisarja tov. Mirka in zahvala tovarišicam ZSM in SPZZ za zastavo,
4. narodna pesem "Vipavska" (ženski zbor),
5. igra: Hitler in Mussolini,
6. nastop pevskega zbora bataljona,
7. deklamacija "Moja pesem" (gov. iz bataljona),
8. igra "Slovenska družina" (tovariši iz bataljona),
9. deklamacija "O-

zir v nebo", 10. petje pevskega zbora bataljo-
na, 11. igra "Natakar in vračajoči se partizan",
12. poklon venca (deklamacija Zrtvam, kratek
govor, pesem "Zrtvam", bataljonski zbor), 13.
ženski zbor "Katičica", 14. deklamacija (tov.
iz bataljona), 15. razne narodne in partizan -
ske pesmi. (zbor bataljona).

Ljudstvo se je udeležilo v velikem številu,
prišlo je iz vseh krajev in okolice. Celo far
ur daleč so prišle tovarišice na prireditvev.

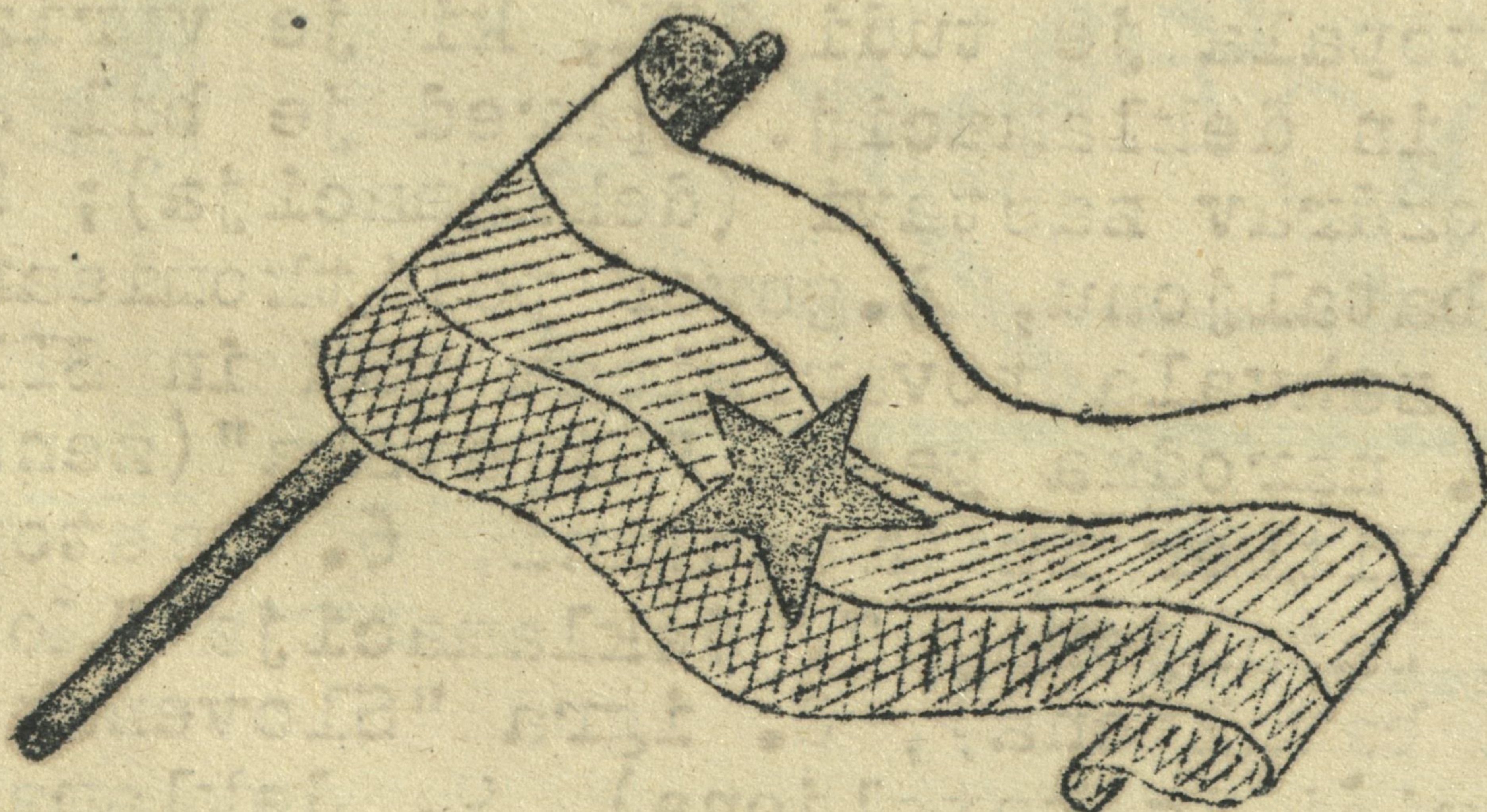
Dvorana je bila nabito polna in še zunaj
je ostalo preko 100 oseb, katere niso mogle vi
deti vsega.

Po končani veselici je pavski zbor bataljo
na zapel še nekaj narodnih in partizanskih pe-
sni. Takoj, ko so tovariši začeli s petjem, so
bili obkoljeni od navdušenega prebivalstva, z
navdušenjem in užitkom je ono poslušalo petje
in se samo udeležilo petja partizanskih pesmi.

Okoli pol sedme je bila večerja za edinicu,
ki so jo pripravile tov. ZSM in SPZZ. Ker je
post končan, so tovarišice preskrbele godbo za
ples. Plesa se je udeležila vsa mladina in tu-
di starejši ljudje.

Vse je bilo veselo in srečno. Že med prire-
ditvijo smo izvedeli novico o zavzetju Odese,
kar je še bolj vplivalo na vse za veselo razpo-
ženje in srečen potek mitinga.

Edič, II. Bat.

NAS JUNAK.

Koraka po gori balkanski
naš lepi in dragi junak,
da rešil bi narod slovenski
podelil svoboče mu znak.

Misel njegova je trdna
njegov značaj je krepak,
ne vstraši se dela, težkoče,
da dobil bi zmago rojak.

Pripravljen je hudo trpeti
podati najdražje mu vse,
da zginil bi narod prokleti,
ki kradel svobodo mu je .

Revež ni mogel živeti,
nosil je težko ta križ,
dobro se je pa zavedal,
da moral bo biti trpin.

Združil se je v skupino
zmenil s tovarši se zdaj,
kaj delali vedno bi dnino,
naj sebi bi delali kaj.

Postavil v bran se odločno,
pripravljen preliti je kri,
in prosil je roko mogočno,
poslala pomoč naj mu bi.

Glej delo se zdaj je začelo,
da reši se narod trpin,
saj vendar je moral prestati
trpljenje, grozot, bolečin.

Hrabro, junaško korakaj,
bodi nevstrašen junak,
moral boš kaj pretrpeti
dobil pa boš zmage ti znak.

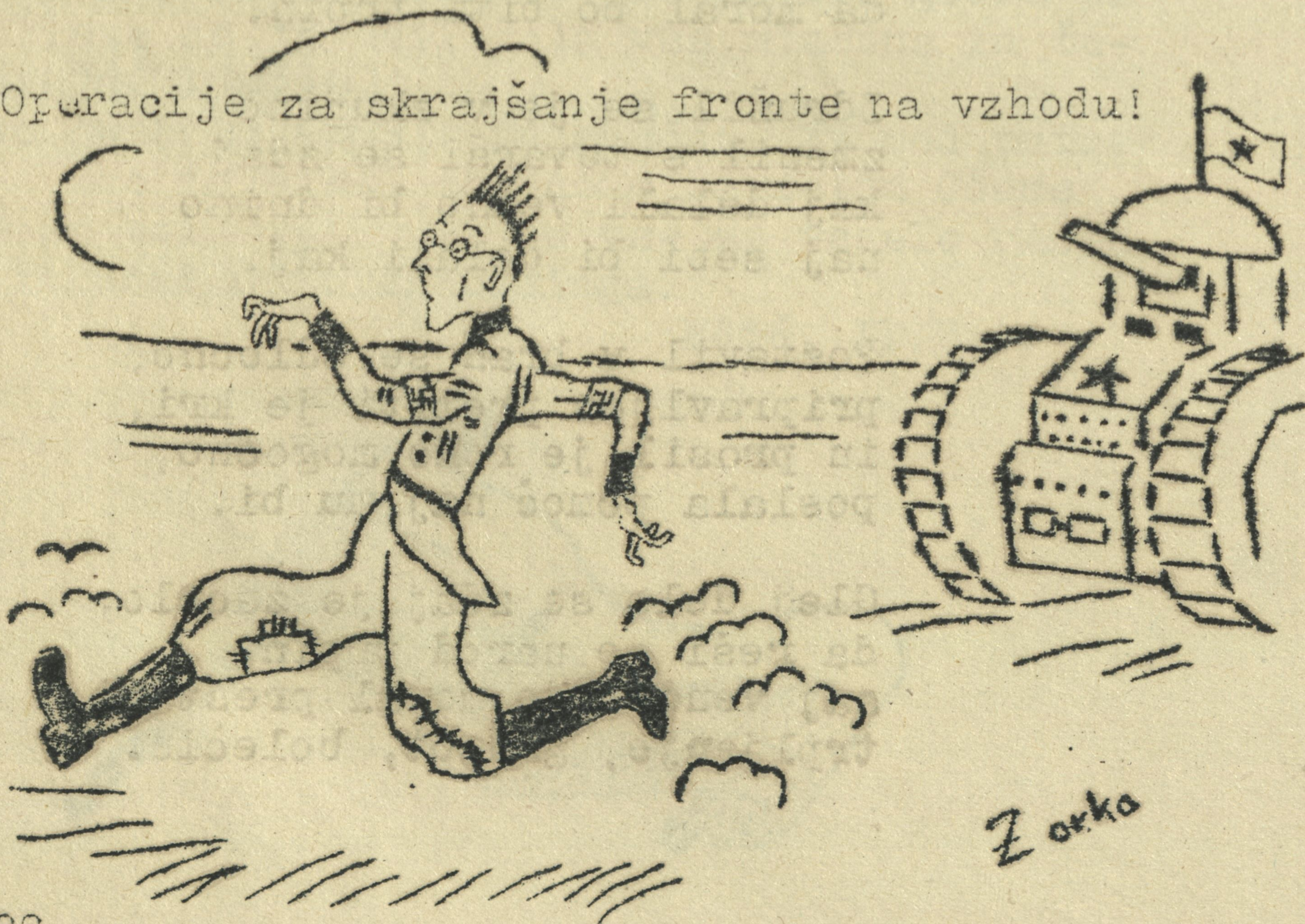
Da narod tvoj bode užival
svobodo, ki tlačén je bil,
poražen bo tujec prokleti,
ki vse ti je proti izvil.

Pomagaj mogočna ti roka
junak, ki zdaj silno trpiš,
ko nase bo delo končano,
pravico gotovo dobiš.

Ves narod slavil te še bo,
na vzhodu že zarja žari,
ni daleč več dan nam svobode,
katerga zaslužil si ti.

Jazbec Pepi.

Operacije za skrajšanje fronte na vzhodu!

SLISAL SEM - VIDEL SEM ...

Prisnel sem v hišo, kjer se je v mraku grela ob ognjišču gruča ljudi. Ker so bili v živahnem razgovoru, me niso opazili. Nisem se hotel izdati, ostal sem v kotu, ker me je zanimal pogovor.

"Kdo bi se mislil," je vodil pogovor siv možakar, "da bodo naši fantje toliko napravili. Če pogledamo na osvobojeno ozemlje in kraje, skoro ne bi mogel verjeti, da je vse to res. In kar je glavno, prav iz nič so začeli s svojo vojsko. Nekaj pušk, ki so jih imeli v začetku; pa poglej danes, skoro strah te je, ko jih vidiš tako obožene."

V besedo je posegla tovarišica. "Ja, res je, človek bi se čudil, odkod vsa ta borbenost in junaštvo naših partizanov. Toda tako, kot se mi zavedamo, da z našim delom ustvarjamo našo svobodno domovino, tega se zavedajo tudi tovariši partizani. Ko sem bila včeraj v taborišču, kamor sem nesla pošto, se nisem mogla odločiti, da zapustim gručo tovarišev, ki so se prav živo pogovarjali, kako je bilo na zadnji akciji. S takšnim navdušenjem so pripovedovali, da sem imela občutek, da bi se sovražnik že tega ustrašil, ko bi videl razpoloženje tovarišev. Ujela sem še besede: Fantje, ne bomo odnehali od naše borbe, dokler ne pobijemo zadnjega sovražnika. Poglejte, sami čvrsti tovariši smo in zato smo tu zbrani, da bijemo zadnji odločilni boj, da rešimo naš narod suženjstva in tiranije, tako je govoril eden izmed tovarišev gruči", je končala tovarišica.

"Dober večer", sem jih prekinil v razgovoru. "Aha, takole nas obirate, kadar nismo v vaši bližini", sem se izdal iz kota.

"O, tovariš, nikar ne zameri", reče očka. "Toda, takole pri ognjišču zbrani radi kramljamo o

delu naših pridnih sinov. Tudi jaz imam dva v vaših vrstah. Veš tovariš", prijel me je za roko, "kar vesel sem, da imam take fante. Saj je res, da bi bila potrebna doma pri delu, toda sedaj je čas, da ne gledamo na osebne koristi, vsi moramo prijeti za delo. Sinova naj s puško orjeta, bova pa z ženo opravila naše delo, kljub temu, da sva že stara. Saj si bomo tudi v vasi pomagali drug drugemu, da delo ne bo zaostalo. Ko vidimo, da naši fantje pridno delajo, nam vliva jo moči še nam starim, da bomo opravili čim več za nas vse. Vsaj ne bo več dolgo, ko bomo svobodni."

Sedel sem in smo se še marsikaj pogovarjali o uspešnem delu naših zaveznikov. Prodiranje Rdeče Armade na vzhodu, obravnavali uspešne akcije naših zaveznikov na italijanskem bojišču in neprestano bombardiranje Nemčije in severne Francije, kjer imajo Nemci svoje postojanke, potem pa še akcije naših partizanov in NOV, vse to je veličasten pohod svobodi nasproti.

Ko sem se poslovil, sem bil navdušen in vesel, ko človek povsod vidi, kako živi naše ljudstvo vedno povezano z našim partizanskim gibanjem, tako v dejanjih kakor tudi v pogovoru.

=====

"Stoj!", zakliče iz za zida otroški glasek. "No, kaj pa bo iz tega", se res ustavim in ozrem malega pionirčka, ki leži za zidom, pred seboj pa drži leseno brzostrelko. "Kdo si" me strogo vpraša pionirček. "Tovariš", sem mu resno odgovoril. "Dobro! Lahko greš naprej!" in v tem trenutku me obkoli šestorica do "zob oboroženih" pionirčkov. Sami znanci so mi bili in veselji so bili, da so mi napravili zasedo. "Ja, kaj pa delate, fantje?" sem jih vprašal. "Vaje imamo", so se mi namuznili. "Kje ste pa take izvrstne brzostrelke zaplenili?" Imamo svojo orožarno," so mi krepko odvrnili.

Najmlajši pa mi je rekel: "Ker se ne moremo

med partizane, smo si pa sami napravili puške in
tudi vaje imamo. Imamo svojega komandirja in ko
misarja."

Še par besed z znanci pionirji in sem se po
slovil od njih. Narod slovenski, bodi ponosen na
svojo borbo in svoje sinove, vse se je pridruži
lo boju za osvoboditev in rešitev iz suznosti.
Pionirji se učijo od partizanov in jih pridno
posnemajo v delu. Vam, pionirji, pa priporočam,
kar po tej poti naprej, posnemajte in učite se
od našega dela, vse vam bo koristilo.

Maks.

Čarovnica: Rusi, partizani, bombe, invazija
Evrope: ..."

PREJ NAM V POGUBO, SOVRAŽNIKU V PRID - DANES
OB RATNO, NAM ZA SVOBODO, SOVRAŽNIKU V POGUBO!

Nam v pogubo, sovražniku v prid. Tak je bil glas vsega primorskega ljudstva, ki ga je skozi 25 let tlačil italijanski jarem. Naše slovenske matere so s težkočami vzgojile svoje sinove, ko pa so dorasli, so morali služiti okupatorju v Siciliji, Sardiniji in sploh po vseh najslabših krajih, kajti fašistom se ni zdelo škoda izčrpavati naše ljudi. Trpeli so naši fantje, ker so se zavedali, da vse to nam Slovencem nič ne koristi, da je vse to za okupatorja. Svoji domovi ni s tem ne bodo nič koristili, le z dnevom v dan so spoznavali, da je njihov položaj vedno slabši.

Matere in očetje so v domovini vzdihovali po svojih sinovih. Prizadele so jih velike gospodarske krize. Neumorno so delali na polju, da bi zadostili vsem potrebam in da bi si ohranili svojo rodno zemljo. Toda fašistično žrelo je bilo nenasitno. Bolj ko se je ubogi delavec in kmet trudil, več so mu naložili davkov. V majhnem času je naš kmet zakredel v dolgove. Po Brdih, Vipavi in Krasu so prišle naše kmetije v posest bankam. One pa so začele pošiljati svoje kolone. Ti so imeli vso podporo od vlade, samo da jim je bilo življenje na naši zemlji prijetnejše. Nas kmet pa je moral s svoje zemlje s trebuhom za kruhom.

Ko so prišli naši fantje od vojakov, so jim bile na razpolago samo ceste na vse strani, kruha zanje pa ni bilo na njihovi zemlji. Kdor si je iskal službe, so ga pošiljali iz kraja v kraj. V Trstu in Gorici na železnici, povsod so bili sami Lahi.

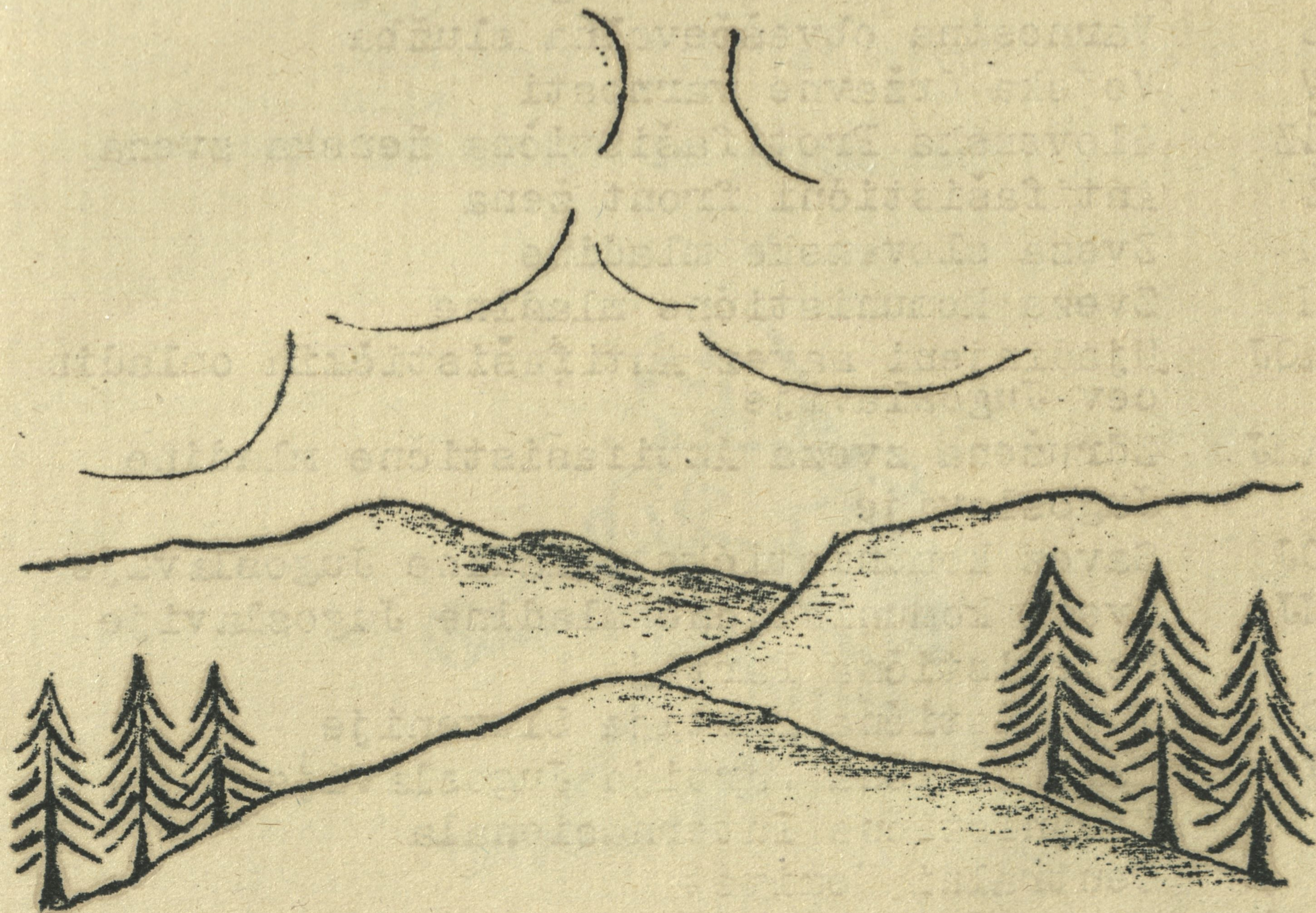
Tu pa tam se je našel kdo izmed Slovencev in se prodal okupatorju ter škodoval svojemu narodu. Ni pomislil, da s tem priliva žolča že itak

grenki pijáci, ki jo je moral piti naš narod .
To so bili temni elementi, ki so mislili samo
na svoje koristi.

Toda danes je temu drugače. Vsi smo rekli,
sedaj pa začnimo delati nam, Slovencem, v ko-
rist in boljšo bodočnost, sovražniku pa v po-
gubo. Zadosti smo trpeli, sprejeli smo težko
borbo proti fašizmu in skoro bo naš trud in tr-
pljenje poplačano. Vse tiste, ki so škodovali
našemu narodu, bo doletela pravična kazen ti-
stega naroda, kateri je bil zatiran in prega-
njan. Dvignila se je pest zatirancev in trdo
pade, kamor udari, toda pravično. Obračunali bo-
mo z vsemi pijavkami in izdajalci. Saj se bori-
mo za lepšo in boljšo bodočnost vsega naroda.

Mi korakamo zmagovito in ponosno pod vod-
stvom maršala tovariša Tita svobodi in lepšemu
življenju nasproti.

J. L. - Gaber.

I R A T I C E

Da ugodimo želji naših tovarišev, podajamo tolmačenje kratic, katere se čitajo po vseh listih, ki jih prejemo.

OF	Osvobodilna Fronta
IOOF	Izvršni odbor Osvobodilne fronte
POOF	Pokrajinski odbor Osvobodilne fronte
PNOO	Pokrajinski narodno osvobodilni odbor
ONOO	Okrožni narodno osvobodilni odbor
PS	Primorska Slovenija
AVNOJ	Antifašistično vječe narodno osvobodjenja Jugoslavije (Protifašistični svet narodne osvoboditve Jugoslavije)
NOV	Narodno osvobodilna vojska
FOS	partizanski odredi Slovenije
FOJ	partizanski odredi Jugoslavije
VOS	Varnostna obveščevalna služba
VDV	Vojska državne varnosti
SPŽZ	Slovenska Protifašistična ženska zveza
AFŽ	Antifašistični front žena
ZSM	Zveza slovenske mladine
ZKM	Zveza komunistične mladine
USAOJ	Ujedinjeni savez Antifašističkih omladincev Jugoslavije
ZZAMJ	Združena zveza Antifašistične mladine Jugoslavije
SKOJ	Savez komunističke omladine Jugoslavije
ZKMJ	Zveza komunistične mladine Jugoslavije
KP	Komunistična Partija
KPS	Komunistična Partija Slovenije
KPJ	Komunistična Partija Jugoslavije
KI	Komunistična Internacionala
CK	Centralni Komitet
CK KPS	Centralni Komitet Komunistične Partije Slovenije

PK KPS Pokrajinski Komitet Komunistične Partije Slovenije

OK Okrožni Komitet

PK Pokrajinski Komitet

RK Rajonski Komitet

SNOUB Slovenska Narodno-osvobodilna udarna brigada

RSJ Radio Svobodna Jugoslavija

SSSR Savez Sovjetskih Socialističnih republik (Rusija)

SZ Sovjetska Zveza

VKP/b/ Vsezvezna Komunistična Partija/boljševikov/

JPO Južno Primorski Odred

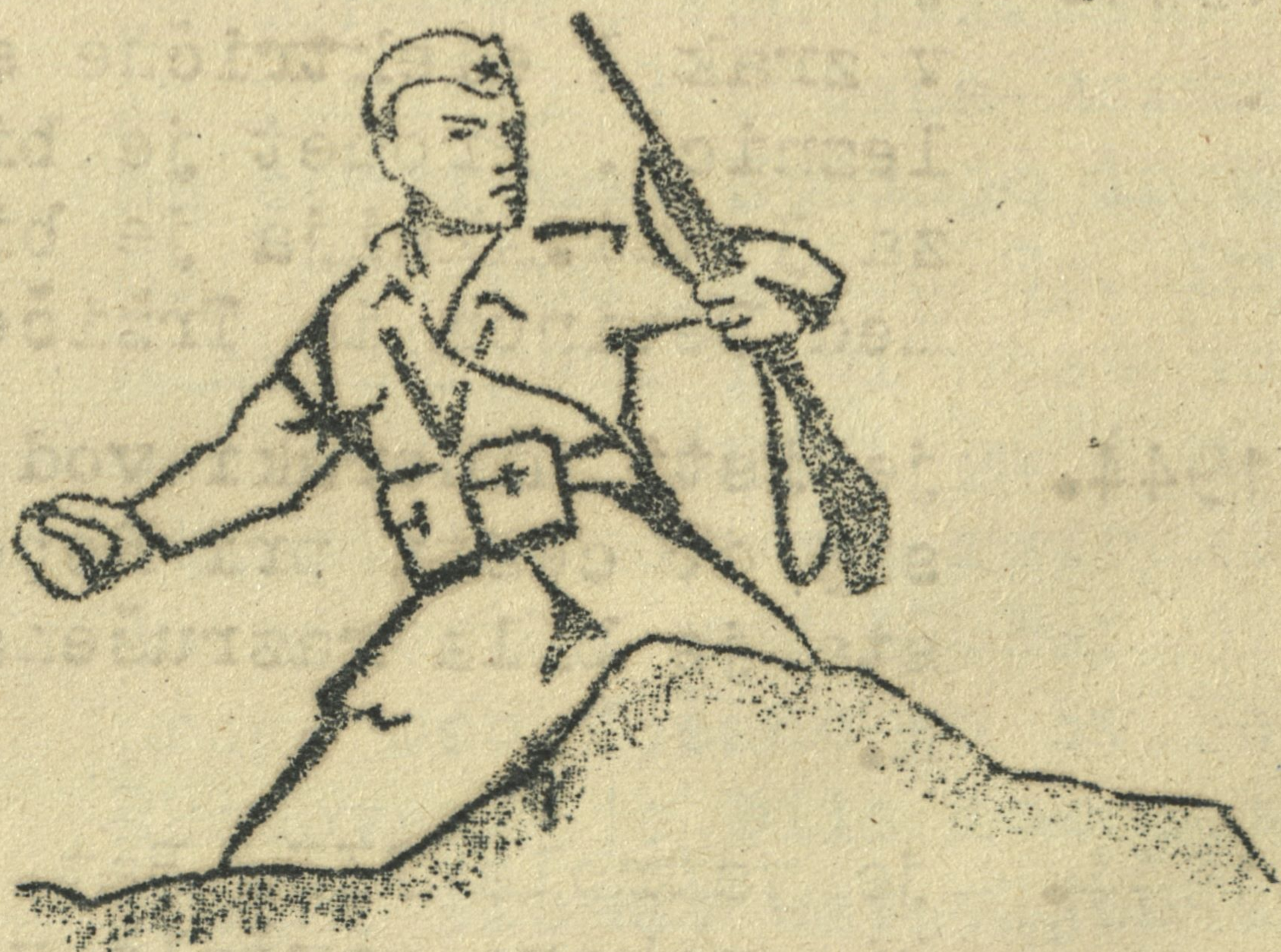
SNOO Slovenski narodno osvobodilni odbor

SNOS Slovenski narodno osvobodilni svet

NKOJ Nacionalni Komitet osvoboditve Jugoslavije

NKOS Nacionalni Komitet osvoboditve Slovenije

agit-prop agitacija in propaganda

VOJAŠKE AKCIJE JPO

- 14.III.1944. je II. Bat. napadel med Razdrtim in Senožečami tri osebne avtomobile in en tovorni avto. Odprli so ogenj na vsa vozila, toda, ker je več mitraljezov sabotiralo, je v zasedi ostal samo en osebni avto, druga vozila so pa ušla. Na tem avtomobilu sta bila mrtva 2 Nemca, en rudniški inženir, ki je bil zaposlen v Idrijskem rudniku, drugi pa šofer podoficir. Zaplenjeno je bilo: 1 italijan - ska brzostrelka, 1 pištola, 2 kolesi od avtomobila; avtomobil je bil zažgan.
- 10.III.1944. je patrola I. čete III. Bat. uje la pri Repentaboru enega belogar dista.
- 13.III.1944. je minerski vod III. Bat. vrgel v zrak 4 električne stolpe pri železnici. Promet je bil ustavljen za 3 dni. Akcija je bila izvršena med Devinom in Tržičem.
- 17.III.1944. je isti minerski vod miniral nasip ob cesti pri Repentabru. Cesta je bila razrušena v širini 5 m.
- 22.III.1944. je patrola III. Bat. ujela karabinerskega maršala v Šmarju pri Sežani. Zaplenjena je bila 1 pištola.
- 16.III.1944. je patrola bataljona Triestino

d' assalto napadla stražarnico v Zagradu in ubila enega Nemca.

25.III.1944. je patrola I. Bat. napadla nemško postojanko v Št. Petru pri Gorici. Ubit je bil en sovražnik, ki je bil na straži pod mostom.

26.III.1944. je minerski vod III. Bat. miniral most na cesti Komen-Rihenberg v bližini gradu, kjer se nahajajo fašisti. Most je porušen v dolžini 3 m. Med tem so fašisti napadli naše minerce in je bil napad odbit, 1 fašist pa ubit. Zaplenjena je bila 1 puška "Mauser".

2.IV.1944. je minerski vod II. Bat. miniral progo, ki pelje od Sv. Petra proti Košani. Poškodovana je bila lokomotiva in 6 tovornih vagonov. Proga je bila razrušena v dolžini 35 m. Promet je bil ustavljen za 21 ur.

4.IV.1944. je minerski vod III. Bat. miniral in porušil 2 zidana mosta, enega na cesti med Spodnjo in Zg. Branico, drugega pa med Sp. Branico in Rihenbergom. Prvi most je bil dolg okoli 20 m, drugi pa 4 m. Oba mosta sta popolnoma razrušena.

1.IV.1944. je minerski vod II. Bat. miniral progo med Košano in Sv. Petrom. Poškodovana je bila lokomotiva in proga. Promet ustavljen za 5 ur.

7.IV.1944. je minerski vod III. Bat. porušil cesto pri Skrbini na Železnih vratih. Cesta je razrušena v dolžini 6 m in širini 3 m.

8. IV. je isti minerski vod nastavil mine na cesti med Komnom in Rihenbergom. Privozili so kamioni, prvi, ki je zapeljal, na mino je zletel v zrak. Kamion se je razsul, cesta pa je bila razrušena.
6. IV. je isti minerski vod porušil most čez Vipavo pri Malih Žabljah. To je bil še edini most, čez katerega so hodili Nemci in fašisti iz Ajdovščine proti Rihenburgu.
12. IV. je minerski vod III. Bat. s 30 tov. pričakal v zasedi 2 nemška kamiona. Če dalje sa so tov. iskali prilike, da napadejo nemško patrolo, ki je hodila po spodnjem Krasu in bila prejšnji dan v Komnu. Tovariši so postavili pri Sempolaju na cesti zasedo. Privozila sta dva kamiona, ki sta bila prazna. Tovarišem se je zdelo, da grede kamioni najbrže po ono patrolo v Komen. Spustili so jih mimo in cesto minirali. Čez dobro uro sta se kamiona vrnila. Prvi je zadel na obe mini in zletel v zrak, na drugega pa, ki je imel prikolico, so tovariši odprli ogenj. Kar je ostalo Nemcev živih, so poskakali iz kamionov in se vrgli v položaje. Borna je trajala četrť ure. Ubitih je bilo 21 sovražnikov, 9 pa težko ranjenih. Zaplenjena je bila 1 težka Breda, 1 brzostrelka, 1 puška "Mauser". Italijan, ki je bil ujet, je izjavil; da je bil med padlimi 1 nemški kapetan in en nemški maršalo in en seržent. Oba kamiona in prikolico so tovariši zažgali. Pri tej akciji je padel tovariš Stoka Rado, eden pa je bil ranjen.

Smrt fašizmu - svobodo narodu!

BRITISH
EMERALD

